

педагогів до інноваційної діяльності, створюються передумови для їх швидкої адаптації в динамічному професійному середовищі.

Підвищення активності студентів по всіх напрямках самостійної роботи у позааудиторний час пов'язане з рядом труднощів. В першу чергу це неготовність до нього як більшості студентів, так і викладачів, причому і в професійному і в психологічному аспектах. Крім того, існує інформаційне забезпечення навчального процесу недостатньо для ефективної організації самостійної роботи.

Самостійна робота буде більш ефективною, якщо в ній братиме участь група студентів. Орієнтація на студентів не означає послаблення функцій викладача, навпаки, підготовка активного заняття (підготовка матеріалів, презентацій) вимагає від викладача виступати у ролі консультанта. Слід відзначити все ширше проникаючі в навчальний процес комп'ютерні навчальні і навчально-контролюючі системи на основі дистанційного навчання, які дозволяють студенту самостійно вивчати ту або іншу дисципліну і одночасно контролювати рівень засвоєння матеріалу.

#### Список використаних джерел

1. Машкіна В.В. Активні форми самостійної навчальної діяльності студентів-географів // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Збірник наукових праць. – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – Вип.18. – С.112–115.
2. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/slovník>

*Максютов А.О., аспірант  
Уманський державний педагогічний  
університет імені Павла Тичини*

### **ПОЄДНАННЯ КРАЄЗНАВСТВА І ТУРИЗМУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ – РЕАЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ СЬОГОДЕННЯ**

Туристсько-краєзнавча діяльність є важливим джерелом формування наукової фактологічної бази взагалі, з географії, зокрема. Краєзнавчу діяльність, на думку В. Петранівського, М. Рутинського [2], стимулює набуття навичок, умінь, що задовольняють пізнавальні

потреби, освоєння прийомів наукових досліджень майбутніми краєзнавцями.

За визначенням М. Крачило, краєзнавство передбачає всебічне вивчення частини країни (області, міста тощо) переважно місцевим населенням, основним завданням якого є вивчення природи, господарства, історії та культури рідного краю з пізнавальною, науковою, навчально-виховною і практичною метою [1].

Окремі вчені відносять краєзнавство до географії і розглядають його як «маленьку географію», як одну з географічних наук, що полягає в локальному і комплексному вивченні своєї місцевості, краю, мікрорайону; інші – як принцип наукового пізнання краю, треті – як метод наукового дослідження краю, четверті – як форму суспільно-наукової роботи на місцях.

Туризм, на думку М. Крачило – це подорож у вільний час, що пов'язана з від'їздом за межі постійного проживання; один із видів активного відпочинку, який поєднує відновлення продуктивних сил людини з оздоровчими, пізнавальними, спортивними та культурно-розважальними цілями [1].

Туризм сприяє пізнавальному, дослідницькому краєзнавству, а краєзнавство звертається до туризму як до однієї з досить популярних і педагогічно цінних форм. Таким чином, між краєзнавством і туризмом існує повний практичний контакт і єдність цілей. Краєзнавчо-туристські дослідження, як правило, розглядають питання, які розробляються різними природничими і суспільними науками. Зрозуміло, що у краєзнавстві використовуються і методичні прийоми цих наук. Але при комплексному характері краєзнавства і його практичній спрямованості виробляються свої прийоми дослідження і картографування, обумовлені великомасштабністю досліджень.

Об'єктом краєзнавчо-туристської діяльності є навколишнє середовище, населення, господарство, історія рідного краю на фоні загального перебігу подій в Україні, функція людини в державі, тобто матеріалізована реалізація творчих, господарських можливостей українського громадянина та інше.

У процесі поєднання краєзнавства і туризму під час краєзнавчо-туристичної діяльності використовується територія, етнічний простір, що складається з менших за розмірами історико-географічних країв. Найменша ланка, що приваблює погляд краєзнавця, – поселення (місто, село тощо). За визначенням академіка С. Колесника, краєзнавство – це така дисципліна, яка всебічно вивчає малі території. При цьому всі факти, що вивчаються, явища і процеси

прослідковуються в цьому краї в комплексі, тобто в усіх їх причинно-наслідкових зв'язках. Для фундаментальних спостережень, екскурсій, збору різного роду матеріалів найбільш доступною є мала за розмірами територія, так як дослідження великих регіонів не виявляють місцевих особливостей і набувають більш загального характеру, переходячи навіть у країнознавство. Зважаючи на це, краєзнавство повинно окреслити не тільки картину на якийсь момент, а показати розвиток цієї території за певний проміжок часу і намагатись дати прогноз розвитку на майбутнє.

Отже, поєднання краєзнавства і туризму у краєзнавчо-туристичній діяльності є цілісною системою, яка функціонує у просторі, часі та соціуму.

#### Список використаних джерел

1. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм : навчальний посібник / М. П. Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 190, [1] с.
2. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство : навчальний посібник / В. Л. Петранівський, М.Й. Рутинський ; за ред. Ф. Д. Заставного. – К. : Знання, 2006. – 575, [1] с.